

DE LAATSTE
GEDRUKTE
OMMER

DE OMMER

SCHAAPHERDER ANITA

“Ik leef voor mijn schapen”

P.24

In verbinding blijven. Dat is soms lastig in een tijd waarin het vaak gaat over waarin we verschillen. In het publieke debat en zeker op social media ontstaan snel kampen van voor- en tegenstanders. Over van alles. Gelukkig is er heel veel dat ons bindt, zeker in Ommen. Dat bewijst deze prachtige laatste editie van de Ommer.

Verbinding ontstaat op plekken waar we elkaar ontmoeten. De markt is daar een mooi voorbeeld van. Elke dinsdag komt jong en oud naar de markt in Ommen. Inwoners zijn in contact met elkaar en met de diverse ondernemers. Zoals een van de bezoekers in het artikel over de markt aangeeft: 'Het is een grote ontmoetingsplek'.

Verbinding ontstaat ook door mensen en initiatieven die ons inspireren. Van een lokale topsporter tot het Toeristisch Informatie Punt, voor toeristen én inwoners. En van inwoners die zich inzetten voor de onderlinge binding in de buitengebieden tot inspirerende voorbeelden op het gebied van cultuur of het boerenleven. U ziet en leest het allemaal in deze editie van de Ommer. Ik wens u veel plezier daarbij.

VOORWOORD

HANS VROOMEN
BURGEMEESTER GEMEENTE OMMEN

04 Op de markt

Marktmeester Gerhard Bies

08 Toeristisch Informatie Punt

Hans Kersbergen en Gerry Arts-Moerman

12 Plaatselijk belang: samen sterk

Sandra Zwinselman & Frits Welink

14 Mijn geliefde Junne

Door Herma Kotterink

16 Tolhekke

Door de ogen van Cees Zoon

18 Landgoed Vilsteren

In gesprek met Liesbeth Cremers

20 Samen Fitter Verder

Wil meer mensen in beweging krijgen

24 Ik leef voor mijn schapen

In gesprek met Anita Wichers

28 De Bonte Juf

Hetty Heerink geeft creatief les

30 Muziek geeft energie

Nelly Armenian wil muziekles voor iedereen

32 Kamp Erika

Herinneringen van Lynn Bosveld – van Delden en Ton van Delden

36 Boerderij van de toekomst

In gesprek met Annemiek en Gerlof Timmerman

38 Roke's Erf

Ina Roke vertelt

Meer weten?
Kijk op [ommen.nl/nieuwlogo](https://www.ommen.nl/nieuwlogo)

Gemeente Ommen

Nieuwe huisstijl

In oktober 2022 presenteerde de gemeente Ommen een nieuwe huisstijl. Met het ruim twintig jaar oude logo was er behoefte aan een nieuwe huisstijl: een uitstraling die past bij Ommen en waarin inwoners, organisaties, verenigingen en ondernemers zich herkennen.

Tijdens twee sessies met inwoners, ondernemers, verenigingen en de gemeente is er gekeken naar het karakter van Ommen en de omliggende dorpen. Hierbij kwamen o.a. het agrarische karakter, de rijke geschiedenis, de uitgestrekte natuur en het toerisme naar voren. Die uitgangspunten zijn meegenomen in de ontwikkeling van twee verschillende logo's met bijbehorende huisstijlen. De inwoners van de gemeente Ommen konden kiezen. Bijna 900 stemmen werden uitgebracht.

De nieuwe huisstijl staat voor een nuchtere en groene gemeente waar inwoners zich thuis voelen en toeristen genieten van de rust, ruimte en dynamiek. De vormen en iconen waarmee het nieuwe beeldmerk is opgebouwd, laten de diversiteit van de gemeente zien. Allemaal staan ze voor iets dat Ommen typeert.

MARKTMEESTER GERHARD BIES:

“We doen het met elkaar”

Op de markt heb je leuke contacten

“In principe ben ik hier op dinsdagmorgen vanaf 06.00 uur. Als eerste loop ik over de markt. Is iedereen er? Staat iedereen op zijn plek? Ik maak met de ondernemers een praatje om te vragen hoe het gaat. Zijn er nog dingen waar we aandacht aan moeten besteden voor de markt begint? Zijn er zieken? Als dat zo is, bel ik op een ander moment zo’n ondernemer even om te vragen hoe het gaat. Dat hoort er gewoon bij. Je doet iets met elkaar,” zegt marktmeester Gerhard Bies. “Het zijn allemaal zelfstandige ondernemers, maar als we ons willen presenteren, zullen we dat met elkaar moeten doen.”

“Tegen 08.00 uur begint het echt te lopen. Sommige klanten zijn vroeg, die komen voor hun werk langs. Als de markt loopt, trek ik me even terug. Ik ga dan naar de Werf om administratie te doen. Tegen 11.30 uur kom ik terug. Ik loop nog even over de markt. Zo nodig neem ik contact op met de

gemeente. Ik haal het stageld op van ondernemers die nog geen vaste plaats hebben. Die noemen we ‘meelopers.’ Degenen met een vaste standplaats hebben een vergunning. Je moet dan ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel. Als iemand een vaste standplaats wil, overleg ik met de marktcommissie of de kraam op de markt past. Er zijn kramen bij, die hier al jaren staan. Om 13.00 uur is de markt afgelopen. Dan komt het cleanteam van gemeentewerken. Die zetten alles netjes af, zodat niemand de markt op rijdt met zijn auto. Want de ondernemers hebben lange wagens, die moeten wel kunnen draaien. Zo langzamerhand pakt iedereen in en gaat naar huis. Om 15.00 uur is de markt weer vrij.”

Wie, wat, waar

Warenmarkt
Markt Ommen,
elke dinsdag, 08.00 tot 13.00 uur

Bissingh Jaarmarkt
2^e dinsdag in juli (sinds 1557)
Vechtkade en centrum,
10.00 tot 18.00 uur

Boerenmarkt Vilsteren
Centrum, elke 3^e zaterdag van de maand, 11.00 tot 16.00 uur

“De markten zijn natuurlijk al heel oud. Alle koopwaar, dieren, eigengemaakte spullen, kortom alles wat je nodig had kwam op de markt, tot er winkels en webwinkels kwamen. Ommen vervulde een centrale rol. Uit de wijde omgeving kwamen ze hier naar toe. Met name ook de veemarkten werden druk bezocht. Enkele varkenshandelaren hebben een kunstwerk laten plaatsen op de Markt in de vorm van twee varkens. Boeren gingen twee keer in de week naar Ommen: zondags naar de kerk, dinsdags naar de markt. De bij de Ommer kruidenierswinkel gekochte waren werden ook daar gestald, tot het moment dat ze met de kleeuwagen of fiets weer naar huis gingen. De markt werd altijd georganiseerd door de gemeente. Die hadden voor de markt een vaste markmeester. Wittenberg, Hendek Stegeman, Hogenkamp, van der Veen.”

(Harry Woertink)

Leuke prijs

Mattheu Stevelink komt hier elke week met zijn tweelingdochters. “Elke dinsdag ben ik bij de meiden. We gaan eerst naar de bakker voor een broodje, dan naar de kaasboer voor een plakje kaas. Bij de fruitboer krijgen ze een banaan. Ze weten het al precies. Op de markt vind je lekkere spullen voor een leuke prijs.”

Schoenen veteranen

"Afgelopen jaar bestonden we 90 jaar," zegt Mirella Fraterman-Siebenga van schoenenkraam Siebenga. "Vanaf 1932." Het is een familiebedrijf. Vanaf 2014 runt Mirella de kraam, met haar man Harm. Mirella: "Mijn opa is begonnen, en daarna namen mijn vader en moeder het over. Ik ben opgegroeid tussen de schoenen. We hadden vroeger ook een winkel. Nu doen Harm en ik de 'rijdende winkel' met zijn tweeën." Harm: "Dit is wat we dagelijks doen en we vinden het leuk." Mirella: "Deze kraam werkt super makkelijk. Je hebt wel even in- en uitpakwerk, maar niet meer zoals vroeger, toen er nog houten kramen waren. Je was toen wel anderhalf uur bezig. Ik denk dat we nu in een half uur klaar kunnen zijn, om te kunnen verkopen." Ze hebben veel vaste klanten, ook onder toeristen in de zomermaanden. Harm: "Westerlingen vinden het bijzonder dat we de schoenen voor ze veteranen." "We gaan voor de klant op de knieën, legt Mirella lachend uit. "Dat gebeurt daar niet meer. Daar krijg je een doos aangereikt, en red je je maar."

Mirella en Harm Fraterman | SIEBENGA SCHOENEN

Gerdi en Gert Otten | GROENTE EN FRUIT

Het leeft

De kraam van Gert en Gerdi Otten Groente en Fruithandel staat er al 35 jaar. Gerdi: "Het bevalt ons goed in Ommen. Goed publiek, leuke mensen. Nee, ik heb geen klagen hier. We hebben veel klanten. Oudere mensen, jonge mensen, van alles. Het publiek is heel gevarieerd. De mensen krijgen op de markt persoonlijke aandacht. Dat vinden ze gewoon leuk. Je kent je klanten, je weet een beetje wat ze willen. Dat is gewoon het gezellige van de markt. Het leeft. Het sociale. Daarom vind ik dit werk zo leuk. Met mensen omgaan, het afwisselende. En het is een mooie handel om te verkopen, hè. Groente en fruit is gewoon leuk. Het leeft, het is lekker en iedereen heeft het elke dag nodig. Dus, ja, nee, geen klagen. We hebben leuke collega's. Iedereen is er voor elkaar. Zeker. Het zijn best lange dagen. Gert gaat om 00.30 uur uit zijn bed om groenten te snijden en rauwkost te maken. Hij is rond 03.30 uur op de markt. Hij gaat dan de kraam klaar maken, want om 05.30 uur komen de eerste klanten en begint de verkoop."

Jeannet Nijhof | FLOWERGIRLS

Met mensen bezig

"We staan nog geen jaar op deze markt," zegt Jeannet Nijhof van bloemenkraam Flowergirls. "Maar mijn zus en ik zijn al in 1987 begonnen. We komen uit Almelo en staan in Hengelo, Borne en Zutphen. Frank, de vorige ondernemer, stond hier meer dan 20 jaar, dus mensen moeten echt aan ons wennen. We hebben wel iets andere bloemen. Wij houden van aparte dingen. Bijvoorbeeld die plukboeketten, die zijn helemaal 'in.' Waarom ik dit zo leuk vind? Het avontuur. Doe ik het goed? Dat weet ik vanavond pas. Heb ik goed ingekocht? Zit ik goed met de prijzen? Het weer moet bijvoorbeeld meezitten, de klanten moeten er zin in hebben... Elke klant is weer anders. Je bent met mensen bezig. Op de markt heb je hele leuke contacten, hoor."

Steeds populairder

Roy Gonzales, de Juicedealer, woont in Ommen en staat sinds november 2022 op de markt met zijn nieuwe foodtruck. "We hebben een loods op de Brink, van daaruit produceren en bezorgen we. Mijn vrouw doet ook mee. Vooral straks in de zomer, bij festivals en evenementen. We hebben biologische cold pressed sappen. En vega snacks. Het concept van de koudgeperste sappen ontstond in de Verenigde Staten, daar is het populair. In het westen van ons land is het nu ook, en hier in het oosten beginnen deze producten ook steeds populairder te worden. De mensen hier moeten even aan mijn kraam wennen. Er zijn steeds meer mensen die terugkomen. Dus dat is goed. Ik heb hier op de markt de collega's de hand geschud. Je wordt snel door hen opgenomen."

Roy Gonzales | DE JUICEDALER

Bernard van Dijk | ZEEVISHANDEL VISSCHER

Kwaliteit hoog houden

"Wij staan hier al meer dan 50 jaar," vertelt Bernard van Dijk van Zeevishandel Visscher. "Ja. En het loopt gewoon goed. Dus we hebben hier niks te klagen. Het is een vriendelijke bevolking hier. We hebben verse vis, gebakken en gerookte vis, roerbak en salades. In de ochtend verkoop je veel verse vis en roerbak. Tussen de middag is het een gebakken visje. Hoeveel mensen er komen, hangt ook af van het weer. We krijgen ook telefonische bestellingen van bedrijven, die tussen de middag een visje halen. We hebben hier op de markt goede contacten met de collega's. Belangrijk. We zijn hier 's morgens om 07.00 uur. Tot ongeveer 14.00 uur. En thuis moet je alles weer schoonmaken. De vis wordt bij ons in Genemuiden bezorgd door de leveranciers. Vissers uit bijvoorbeeld Spakenburg en Katwijk. De vis is dagvers. Vandaag wordt het bewerkt bij de afslag en dan hebben wij het vanavond of morgenochtend aan huis. Je moet de kwaliteit hoog houden, zodat de mensen de vis een dag of twee in de koelkast kunnen bewaren. Dat is belangrijk. Mijn favoriet? Alle vis is lekker, haha. Ik eet vaak vis. Dat is goed voor de mens, hè."

Je ontmoet mensen

"Ik kom al jaren op de markt," vertelt Corrie Horsman. "Toen de kinderen klein waren, nam ik ze al mee. Mijn oudste is nu 50 jaar... Ik koop kleding, bloemen, noten... En groente en fruit. En kaarten ook. Ik vind het gezellig op de markt. Je ontmoet mensen. Dat vind ik heel belangrijk. En je bent er even uit. Ik ga lopend, dat is goed voor lijf en leden. De markt is een ontmoetingspunt eigenlijk. Voor heel veel mensen. Je komt onverwacht iemand tegen en dan maak je een praatje. Mijn man gaat altijd naar de visboer. Vroeger kwam er een vaste groep mannen. Zijn vader deed dat al. Dat was vaste prik. De mannen gingen samen een visje eten. En dan gingen ze weer. Door corona is het helaas een beetje uit elkaar gevallen. Dus dat is wel jammer. Vroeger had je ook de veemarkt. Dan ging ik met de kinderen naar de pony's. Pony's aaien."

"Je komt onverwacht iemand tegen en dan maak je een praatje."

De Vecht op tafel

Ook Hans zit in die werkgroep. Hij is sinds vier jaar bestuurslid van CCO, het Cultuurhistorisch Centrum Ommen. "Vroeger heb ik twaalf jaar in de gemeenteraad gezeten en mensen weten je dan wel te vinden. Voor het TIP zochten ze mensen die de schouders eronder konden zetten en ik vond het erg leuk om aan te sluiten. In de werkgroep zitten ook Joke Feddema-van Elburg en Linda Rinsma namens de gemeente Ommen.

Het TIP is een informatiepunt voor toeristen en Ommenaren waar ze inspiratie kunnen opdoen voor bezienswaardigheden en activiteiten in Ommen. Op een tafel dwars in de ruimte is de Vecht afgebeeld, een interactieve tafel die allerlei informatie geeft over alles wat er zich rondom de Vecht afspeelt. Kinderen kunnen onder de tafel naar vogelgeluiden luisteren en via een luisterverhaal leer je meer over de geschiedenis van de Vecht. Aan de wand hangt allerlei informatie over de omgeving en ook zijn er wandel- en fietsroutes af te halen. Alle informatie wordt in twee talen aangeboden, Nederlands en Duits.

Gerry: "Het TIP is zowel voor toeristen als inwoners van Ommen zeker het bezoeken waard. Je kunt er van alles leren over de rijke geschiedenis die Ommen kent en lang niet iedereen die hier woont kent die geschiedenis." Het TIP bevindt zich in het Historisch Museum Ommen, dus wie nog meer geschiedenisweetjes zoekt kan ook het museum binnenwandelen.

Ommen is altijd al toeristisch

Iedereen die in Ommen woont kent het wel, zodra het vakantie seizoen begint, is de populatie van Ommen ineens veel groter. Maar wat maakt de gemeente nu zo aantrekkelijk voor toeristen? Volgens Hans komt het door de Vecht en de mooie natuur. "In de zomer zijn er de laatste jaren zelfs verkeersregelaars nodig om de stromen mensen richting de bossen in goede banen te leiden. Ook heeft Ommen genoeg restaurants en gezellige terrassen. Evenementen zoals de Bissingh trekken ook mensen."

"Je kunt hier alles leren over de rijke geschiedenis van Ommen"

Voor toeristen én inwoners: het Toeristisch Informatie Punt

In april 2022 werd het Toeristisch Informatie Punt (TIP) geopend in het Historisch Museum van Ommen. Bevlogen vrijwilligers Gerry Arts-Moerman en Hans Kersbergen vertellen over hun werkzaamheden in het TIP. Gerry: "Ik vind het heel leuk om uit eigen ervaring toeristen te vertellen over de mooie plekken in het Vechtdal." Hans: "Ik laat bezoekers graag zien welke geschiedenis zich heeft afgespeeld in Ommen."

Tekst: Paula Weikamp Fotografie: Marlie Koggel

Vrijwilliger Gerry reageerde op een oproep met daarin de vraag naar vrijwilligers voor het TIP. Ze werkte jaren in het onderwijs en was net met pensioen. "Ik verveelde me stierlijk en het leek me erg leuk om mensen toeristische informatie te geven en te vertellen over mijn eigen ervaringen hier in het Vechtdal. Zelf fiets ik ook veel, dus ik ken de mooiste routes." Niet alleen staat ze nu vrijwillig achter de balie, ze is inmiddels bestuurslid van CCO, het Cultuurhistorisch Centrum Ommen en ze zit in de werkgroep die het TIP heeft ontwikkeld en nu nog coördineert.

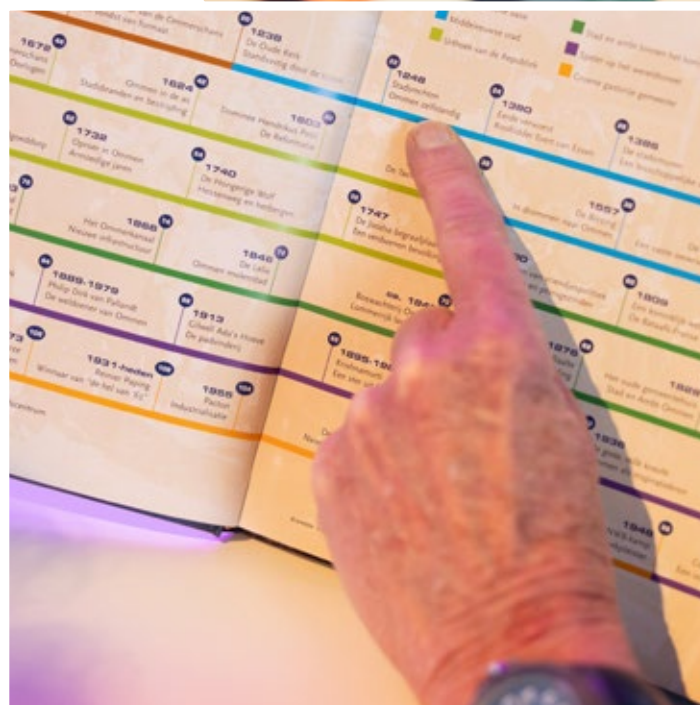

TIP

Het startpunt voor de toerist.

Krishnamurti in Ommen

Gerry vertelt dat Ommen in haar herinnering altijd al toeristisch is. "Mijn grootouders woonden aan de voet van de Besthemenerberg en die ontvingen in de jaren vijftig al pensiegasten. Mijn oma kookte toen voor alle gasten elke dag volpension. Dan kwamen er mensen uit Amsterdam en die bleven zes weken. Hun bagage werd vervoerd met vrachtverkeer en zelf kwamen ze met de trein."

TIP op de kaart

Het TIP is in het seizoen de hele week open, behalve op de maandag. Hans: "Het is de bedoeling dat dit echt het startpunt wordt voor de toerist. Maar ook Ommenaren die gaan wandelen of fietsen kunnen hun tocht hier zeker starten. Ik vind het heel leuk om de bezoekers wat informatie te geven over alle toeristische plekken hier in Ommen. Sommigen vinden het leuk om iets over de geschiedenis te leren en anderen komen voor de mooiste wandelroutes."

Gerry: "We hebben eigen fiets- en wandelroutes uitgezet, maar we organiseren geen tochten. Wel kan je bij ons ook een stadswandeling boeken, we hebben twee ervaren stadsgidsen en vier gidsen zijn in opleiding. Ook verwijzen we heel graag mensen door naar de leuke plekken in Ommen. Zo worden er vanuit het bezoekerscentrum Natuurlijk Ommen wel allerlei activiteiten georganiseerd en daar verwijzen we mensen graag naar toe. Ook vertellen we waar ze streekproducten kunnen kopen en vind ik het leuk om te vertellen over de verschillende restaurants."

Toerisme in Ommen: de Geschiedenis

Wie kent het gezegde niet? 'In drommen naar Ommen'. De gemeente Ommen is al jarenlang geliefd bij toeristen. Wie in Ommen woont en dit vertelt aan vreemden, hoort vast regelmatig de reactie: 'Oh daar ben ik wel eens op vakantie geweest!'. Wie het archief in duikt leert dat toeristen Ommen al wisten te vinden sinds begin 1900.

De populariteit van toerisme in Ommen gaat jaren terug. In 1905 werd in Ommen de afdeling VVV (Vereniging voor Vreemdelingenverkeer) opgericht. Vanuit de slagerij van Gompel de Levie aan de Brugstraat werd informatie verstrekt. Later in de vijftiger jaren opent de VVV een informatiekiosk in een theehuisje aan de Voorbrug. Later als er ruimte vrijkomt in het oude postkantoor aan de Kruisstraat wordt dat het onderkomen van de VVV.

Toen Baron van Pallandt eigenaar werd van het Landgoed Eerde en Het Laar gaf hij meteen de padvinderij vrijelijk toegang. Op Landgoed Eerde sinds 1913 en op Gillwell Ada's Hoeve aan de Zwolseweg sinds 1923. De bossen tussen de Vecht en Regge boden ideale kampeergelegenheden voor de scouting. In 1918 vierden in Ommen de eerste kampeersers hun vakantie op het particuliere terrein van Jacob van der Boon aan de Zeesserweg. In 1941 werd die camping verplaatst naar de Zwolseweg en kreeg het de naam 'De Koeksebelt.' In Beerze begon in 1921 de familie De Roos met een camping. De campinggasten werden met hun zware spullen van station Mariënberg met paard en wagen opgehaald.

Aantal toeristen groeit verder

In 1956 wordt het werk van de VVV steeds belangrijker, want met 92.558 overnachtingen van kampeersers is Ommen nog steeds het kampeercentrum van de provincie. In dat jaar waren er ook 8983 overnachtingen in hotels en 10.499 in pensions. In 1958 koopt de VVV een pand aan de Kerkstraat 9 om het groeiende aantal toeristen van informatie te kunnen blijven voorzien.

Weer een jaar later, in 1959, stijgt het aantal toeristen in Ommen naar een hoogtepunt. Dat jaar beschikt Ommen over 8707 slaapplekken, verdeeld over 7 hotels, 40 pensions, 25 gemeubileerde kamers, 15 vakantieoordens, 29 kampeerbedrijven en 32 zomerhuisjes. In 1986 wordt het kantoor van de VVV overgebracht in het oude gemeentehuis om vervolgens weer terug te keren naar de Kruisstraat. Hier bleven ze tot de opheffing van de plaatselijke VVV.

Tientallen jaren later is Ommen nog steeds populair onder toeristen. Uit onderzoek van adviesbureau BRO voor de ontwikkelstrategie centrum Ommen blijkt dat toeristen jaarlijks gemiddeld € 2,5 miljoen uitgeven aan dagelijkse producten en € 2,3 miljoen aan niet-dagelijkse producten. Het Vechtdal telt jaarlijks bijna 2,5 miljoen overnachtingen waarvan 700.000 in Ommen.

Bronnen: Harry Woertink, Oud Ommen en KennisplatformOost.

SAMEN STERK

Sandra Zwinselman & Frits Welink

Verenigingen voor Plaatselijk Belang

Een 'Vereniging voor Plaatselijk Belang'. Het klinkt wat ouderwets en zakelijk. Het tegendeel is echter waar. Zo'n vereniging die 'belangen en leefbaarheid van een buurtschap behartigt' gaat simpel gezegd gewoon over mensen die bij elkaar in de buurt op het platteland wonen, om elkaar geven, er op verschillende manieren voor elkaar zijn en zich samen sterk maken. In een aantal buurtschappen rond Ommen is zo'n Plaatselijk Belang actief. Bijvoorbeeld bij het Ommerkanaal, op Witharen en in Varsen. De verenigingen krijgen jaarlijks subsidie van de gemeente Ommen.

Noabers

"We zijn hier best wel actief," vertelt Frits Welink uit Stegeren. Frits is voorzitter van het Plaatselijk Belang van de buurtschappen Stegeren en Junne, dat al bijna 25 jaar bestaat. "Elk jaar in maart doen we bijvoorbeeld mee met 'NLdoet.' Een klusdag voor vrijwilligers, georganiseerd door het Oranjefonds. Bij NLdoet kun je een activiteit aanmelden waarvoor je een bepaald bedrag krijgt. Je kunt daar materiaal voor kopen en steekt samen de handen uit de mouwen. We hebben bijvoorbeeld de schuilhut

voor fietsers aan de Wolfveldseweg opgeknapt. Een ander jaar was er 'opschoondag' en gingen we opruimen in de buurt. We combineerden dat met een lunch. Ontzettend leuk en waardevol. Je kunt even bijpraten. De sociale cohesie in de buurt wordt op zo'n manier versterkt. En zo'n dag creëert meteen een stukje bewustwording. Het is belangrijk om goed met je leefomgeving om te gaan. Het geeft een goed gevoel om dat als PB te doen. In september is er burendag, ook een initiatief van het Oranjefonds. Frits: "Wij noemen het Noaberdag.

Tekst: Gea Slotman Fotografie: Marlie Koggel

Die dag gaat echt om de ontmoeting. Wij organiseerden bijvoorbeeld een wedstrijd: 'Heel Stegeren en Junne bakt.' Er werden maar liefst 18 taarten gebakken."

Wolvenspoor

"Jaren geleden hebben we naast het Junner Koeland een kinderwandelroute ontwikkeld: 'Het wolvenspoor'. Dat was een idee van school Hoogenraven. Kinderen gaan met een knapzak met opdrachtjes het bos in. Inmiddels is de route verouderd. De paaltjes, de bordjes en het bankje zijn niet zo mooi meer. Komend jaar krijgt het Wolvenspoor een update."

Gesprekspartner

"Ieder jaar houden we een ledenvergadering," zegt de enthousiaste voorzitter. "We bespreken dan wat we hebben gedaan, en wat we gaan doen. Ik vind het belangrijk dat er een PB is, omdat je dan de wensen, vragen en opmerkingen van de bewoners richting de gemeente kunt bundelen. Daardoor sta je sterker als gesprekspartner dan als individu. We gaan in gesprek met allerlei instanties en denken mee met projecten in de buurt. We zitten in verschillende klankbordgroepen en hebben een goed contact met bijvoorbeeld Staatsbosbeheer en Landgoed Junne."

Waarom kunnen we hier überhaupt staan?

Frits: "Wat voor ons als PB echt een ding geworden is, is de dodenherdenking op 4 mei bij het monument in Stegeren. Ik vind dat heel belangrijk, omdat we soms veel te makkelijk denken over vrijheid. Ik vergelijk het altijd met zuurstof. Je merkt pas hoe verstikkend het is, als het er niet is. Niemand denkt over zuurstof na. Het is heel gewoon. Het is net alsof je er niets voor hoeft te doen. Maar het moest er maar eens niet zijn... Daar ga je aan dood, dat verstikt je. Je ziet het aan landen waar geen vrijheid is. Wat het met mensen doet als je niet vrij bent. En als je iets moet doen, wat je helemaal niet wilt... En als je dan weet dat in Stegeren mensen hun leven gegeven hebben en er zoveel moeite voor gedaan hebben, waardoor wij hier nu in vrijheid leven, dan is het goed om daar eens bij stil te staan. Dat doe je één keer per jaar en de dag erna heb je bevrijdingsdag. Op 4 mei kijk je terug: waarom kunnen we hier überhaupt staan en mogen we in vrijheid alle dingen doen? De volgende dag is het feest. Dan kijk je weer vooruit. Ik vind dat altijd zo'n mooi kruispunt.

In het verleden werd de herdenking door school Hoogenraven georganiseerd. De schoolkinderen werkten er aan mee. Wij kregen toen de vraag om het over te nemen. We wilden er toen wat meer van maken. We vroegen muziekvereniging De Bazuin er bij, om liederen als The Last Post te spelen. Er is op de avond

van de dodenherdenking een programma. Bij aankomst krijgt iedere bezoeker een plakfakkeltje. Er komt een wethouder; er wordt een krans gelegd en een paar kinderen van school doen een voordracht. Zelfgemaakt. Echt heel mooi. We nodigden een keer een veteraan uit: Otto de Goeij. Als PB regelen we emmers bloemen, zodat iedereen bij het defilé na afloop een bloem bij het monument kan leggen. Er komen altijd heel veel mensen op de herdenking af. Naast het monument hebben we een bord aangebracht waarop in het kort de geschiedenis van de droppings in Stegeren staat vermeld.

In 1944 was Stegeren het grootste droppingsveld van Nederland. Daar is het meest gedropt. We kwamen met mensen in contact die nog het originele materiaal hebben wat daar gedropt is. De grote ijzeren containers die aan de parachutes naar beneden kwamen, kunnen we nu mooi laten zien. We kunnen ook laten zien wat er in zat. Koffie, Sunlight, wapens, munitie, het was er allemaal. Mensen vinden dat heel interessant.

De wapendroppings in Stegeren zijn nooit verraden. Dankzij de zwijgzaamheid van de bevolking. Dat is uniek. Dat is ook wel weer het belang van zo'n gemeenschap. Bijna alle droppings in Nederland zijn verraden."

Voorbeeld van een mooi initiatief van PB lid Ben Platzer: Het insectenhotel in Junne, gemaakt door leerlingen van De Maat. Hij is directeur van die school. Buurtbewoners konden een kleine versie van het insectenhotel bestellen.

Mijn geliefde

Junne

Tekst: Gea Slotman Fotografie: Marlie Koggel

Gedichtenroute door Junne

Bij de oude Vechtarm in Junne groeit Salomonszegel en Lelietje-der-dalen. Op landgoed Junne is een dassenburcht. Het hart van een vleermuis klopt ongeveer zeshonderd keer per minuut, maar tijdens zijn winterslaap slechts één keer per zes minuten. Wanneer je de stengel van een adelaarsvaren scheef afsnijdt, ontdek je de kop van twee adelaars.

Kennis die je spelenderwijs opdoet, als je de nieuwe wandelroute van Herma Kotterink door Junne loopt. Een wandeling in dichtvorm. Hiermee geeft Herma woorden aan haar enorme liefde voor de natuur, met name in Junne, en geeft ze meteen informatie. "De gedichten zijn gemaakt op mijn manier."

Junne, het allermooist

Haar roots liggen hier, schrijft ze: 'Junne waar ik geboren ben, en dat ik heel goed ken.' "Junne is mijn gebied. Overal in deze omgeving is het prachtig. Giethmen is mooi, Archem is mooi, maar Junne is het allermooist," zegt ze resoluut. "Mijn geliefde Junne', noem ik het." Als natuurgids weet Herma veel van flora en fauna. Ze volgde daarvoor een opleiding. Maar al eerder ontwaakte haar liefde voor de natuur. "Mijn vader was boer. Als je boer bent, dan weet je natuurlijk veel van de natuur. En vroeger gingen mijn zusje en ik elke zondagmiddag met mijn ongetrouwde ome Jan Kotterink de natuur in. Hij werkte bij het Overijssels Landschap en woonde met mijn opoe bij mijn ouders in."

In 2022 werd Herma zestig; een mooie aanleiding om de gedichtenroute uit te geven. Herma: "Ik maakte al langer natuurgedichten. Mensen zeiden: 'Daar moet je wat mee doen.' " Ze verzamelde haar gedichten over Junne en maakte er mooie foto's bij.

"Junne waar ik geboren ben, en dat ik heel goed ken."

Het ree

'Normaal gesproken minstens een paar keer per week', trekt ze tegenwoordig met golfkar, verrekijker en fototoestel het gebied in. Om reeën te spotten bijvoorbeeld. "Soms zie je er een paar, soms wel tien. In het najaar zie je hele groepen reeën." Hoe spel je het eigenlijk? Is het nu 'het ree' of 'de ree'? Herma: "Het kan allebei volgens mij, maar 'het ree' klinkt toch veel mooier."

De heuveltjes

Ze houdt van de rust en de stilte, met name bij 'de heuveltjes': stuifduinen die ontstonden in de 19e eeuw. "De mooiste plek, achter de Karel Seemannweg. Er is water, grasland en bos. Als je je ogen dicht doet, hoor je de geluiden van Gods mooie schepping. Ik was daar een keer op een avond. Het was op de langste dag, 21 juni. Ik heb toen een bewerking van Psalm 65 gemaakt. Dat ging zo mooi. Ik dacht: 'Ja, dat is 't.' Psalm 65 hoort bij de heuveltjes," zegt ze lyrisch.

*De stilte zingt U toe, o Here,
in dit Uw mooie bos.*

*Wij zullen ons naar Junne keren, waar Gij ons ziet en hoort.
Daar zal men, Heer, tot U zich wenden, tot U komt al wat leeft,
tot U, o schepper van dit Junne,
die dit geschapen heeft.*

(Herma Kotterink, Psalm 65 : 1, bewerkt)

Herma Kotterink is gediplomeerd natuurgids en geeft algemene, maar ook specifieke natuurexcursies in Junne over onder meer reeën, vlinders, vleermuizen en paddenstoelen. Ook organiseert ze stiltewandelingen. Info over excursies en gedichtenroute: **tel. 06 25 22 23 33**

"De stilte van de natuur in Junne kent veel geluiden"

Tolhekke

door de ogen van Cees Zoon

Wonen op Tolhekke Witharen

Wonen op het tolhuis is ontzettend mooi

Een boom, een schaap, een veld met hooi

Niets op Tolhekke is normaal

Elke kras heeft een verhaal

Op het drukste punt van heel de buurt

Heerst een rust die eeuwig duurt

- Cees Zoon

“Ik wilde exact hetzelfde beeld hebben zoals het geweest is”

‘De schoonheid en de jeugd en kan niet lange duren,’ schreef dichter Joost van den Vondel al. Alles gaat voorbij en is aan verval onderhevig. Het moet dan ook een behoorlijke uitdaging voor bioloog Cees Zoon geweest zijn, toen hij in 2011 het oude leegstaande tolhuis in Witharen kocht om het weer in oude glorie te herstellen. Het huis, in opdracht van de ‘stad Ommen’ gebouwd in 1856, was meer dan 150 jaar oud. En stond bijna op instorten.

Inmiddels 12 jaar later heeft het huis veel van de oude charme terug. Cees riep daarvoor de hulp van een architect van Het Oversticht in, voor advies en begeleiding. “Ik raad het iedereen aan.” Ook schakelde hij een aannemer in. Omdat de boerderij (en het erf met 1 schuur) een Rijksmonument is, kon Cees subsidie aanvragen.

Architectuur

“De architectuur is 19e eeuws,” vertelt Cees als hij een kleine rondleiding geeft. “Het is een Drentse boerderij. Je ziet dat aan de zijbaanderdeuren en het voorhuis, dat een beetje uitsteekt. Ik wilde exact hetzelfde beeld hebben, zoals het geweest is. Ik houd van echt. Maar het moet wel functioneel zijn. Ik heb bijvoorbeeld gewone bedden en een moderne badkamer.”

Het is een gebintenhuis: de constructie bestaat uit eiken gebinten, met een horizontaal ankergebint.

“Het is een gebintenhuis: de constructie bestaat uit eiken gebinten, met een horizontaal ankergebint.”

Oude elementen

“Voor de spijltjesramen in de kamer heb ik net als vroeger ‘getrokken’ glas laten maken. Enkel glas en niet vlak, maar bobbelig, waardoor het beeld wat vertekent. Je kunt het raam omhoog schuiven met behulp van een contragewicht. Als je goed kijkt zie je de katrollen.” De borgpen met het kettinkje is aan het kozijn bevestigd. Het houtwerk in kamer en keuken is overwegend okergeel en bruin. De houten vloeren zijn ossenbloedrood geverfd. De tegeltjes van de schouw waren allemaal kapot. Cees vond dezelfde tegeltjes tweedehands. Ze worden ‘bloempotjes en schildpadjes’ genoemd. Andere authentieke elementen zijn bijvoorbeeld de twee bedsteden in de kamer, waarvan de deuren behouden bleven. “Niet erg gezond. Maar wel warm. Het vee bevond zich meteen achter de bedsteden, daar maakten ze gebruik van. Ze maakten alleen vuur om te koken.”

Cees loopt naar het achterhuis en laat de zijbaanderdeuren, de deel en de ruimte daarnaast zien. De zijbaanderdeuren waren vroeger hoger, zodat paard en wagen naar binnen konden. Tegenover de baander zit een gewone deur om het paard naar buiten te laten. Oorspronkelijk was het achterhuis één grote ruimte. Later kwam de huidige wand ertussen. Cees: “De deel laat ik zoals hij is. Ik vind het mooi om tegen de balken aan te kijken.”

Tolboom

Voor het huis staan leilindes; natuurlijke zonneschermen. Ook staat hier de tolboom, die in het verleden over de Balkerweg heen stond. Cees wijst: “Die paal stond midden op de weg. Deze lange boom (aan de kant van het huis) stond in principe dicht. Die moest open als er een wagen doorheen moest. De kleine poort (aan de overkant) stond altijd open, die was voor fietsers en voetgangers. Wie het tolhuis passeerde, moest tol betalen. In het tolhuis werden ook openbare verkopen gedaan, onder leiding van een notaris.”

“Ik houd van echt, maar het moet wel functioneel zijn”

Belangrijke zandweg

“Het tol zat oorspronkelijk aan de overkant van de weg. ‘Erve de Withaar,’ gebouwd rond 1800, in de Franse tijd. De weg was een (belangrijke) zandweg: het was de verbinding met Groningen,” vertelt Cees. Hij is geïnteresseerd in geschiedenis. “Napoleon liet tol heffen ter verbetering van de wegen. In 1856 gaf de gemeente opdracht om het huidige tolhuis te bouwen. Tot 1926 werd er tol geheven. De gemeente heeft de boerderij aan de overkant helaas recht laten zetten. Het stond tot de herbouw in 2010 schuin ten opzichte van de huidige Balkerweg. De vorige weg liep schuin. Heel lang heeft hier nog een paadje schuin door het land gelopen. Op de voormalige Balkerweg. Voor de locals een manier om tol te ontwijken,” lacht hij. De mensen die er nu wonen, willen dat paadje weer terugbrengen.”

Tolhekke

In de volksmond wordt het huis ook wel het ‘Tolhekke’ genoemd. De gemeente verhuurde het tot 1922 aan boeren. Cees: “In 1922 verkocht de gemeente het huis aan de familie Nijenhuis. Weduwe Nijenhuis woonde hier vanaf haar huwelijk. Ze is 103 geworden. ‘Vrouw Tolhekke,’ noemden de mensen haar.”

Landgoed Vilsteren

EEN LEVEND MONUMENT

Als je door Vilsteren rijdt, kunnen de mooie geelzwart gestreepte luiken van de oude boerderijen je bijna niet ontgaan. Die luiken komen terug in de toren van 'Huis Vilsteren' midden op het landgoed. Om wat meer over het huis te weten te komen, maakten we een afspraak met Liesbeth Cremers, die het met haar man Frans Bakker bewoont.

Personeelskeuken

De vele narcissen voor het huis steken al fier hun kopjes omhoog. "Ja, deze narcissen zijn vroeg," zegt Liesbeth, die ons in de deur van de dienstingang verwelkomt. "Dappere krijgertjes zijn het." Twee vrolijk onstuimige corgi's, 'Bibi en Malou', komen ons tegemoet. We nemen plaats in de gezellige zonnige gele keuken; vroeger het domein van het personeel. De kleur is goed gekozen: de keuken ligt op het noorden.

Familie Cremers

Liesbeth vertelt. "Het oorspronkelijke huis was rond 1500 eigendom van de familie van Vilsteren. Herman van Vilsteren was leenman van de bisschop van Utrecht. Zij woonden in Zwolle. Even na 1700 vertrokken ze naar België. Zij droegen landgoed en huis over aan hun rentmeester. Via de vrouwelijke lijn kwam het geheel in 1850 in het bezit van de familie Cremers, mijn overgrootvader. Ik ben hier geboren. Toen mijn vader jong overleed, vertrok mijn moeder naar haar familie in Zevenaar; ik was toen 4

jaar. Die familie woonde ook op een buitenplaats. Daar ben ik opgegroeid. De lagere school van de Quakerschool op Eerde kwam toen in Huis Vilsteren. Tot 1990." In 1995 komen Liesbeth en Frans met zoon en dochter op het landgoed wonen. Samen met 36 familieleden is Liesbeth eigenaar en aandeelhouder.

Bewoonbaar

Liesbeth: "De architect van het huis is Eduard Cuypers uit Amsterdam. De neef van architect Pierre Cuypers die het Rijksmuseum ontwierp. Eduard bouwde ook heel wat stations. Langs de lijn Emmen, zoals station Ommen, Dalfsen en Vilsteren. Maar ook naar het noorden toe. De bouwstijl van het huis is Neorenaissance. Kenmerkend zijn de klokgevel en de natuurlijke bakstenen. Mijn oudoom, die permanent op het landgoed ging wonen, wilde een comfortabel huis. Eduard Cuypers wist comfortabele grotere huizen te bouwen. Heel interessant. Het is belangrijk hoe het huis gebruikt wordt. Groot en status is leuk, maar het moet ook een beetje bewoonbaar zijn. Daarin was hij heel erg goed. Cuypers

zorgde er bijvoorbeeld voor, dat de route tussen de keuken en de eetkamer niet te lang was, zodat het eten niet koud was als het werd opgediend. De ruimtes zijn niet groot, zodat ze te verwarmen zijn. Het huis werd op een talud gebouwd en het kreeg een toren, om status aan te geven. Aan de achterkant zijn er veel ramen die het zonlicht naar binnen trekken, waardoor er veel licht komt en het ook gewoon een gezellig huis is."

Groot Spieler

Liesbeth: "Huis Vilsteren wordt lokaal ook wel 'Groot Spieler' genoemd. Naar het Latijnse 'spicarium': opslag van graan. Het waren de opbrengsten van de eigendommen van de bisschop van Utrecht, al voor het jaar 1300. Het feodale systeem werkte op die manier. De gronden waren niet in het bezit van de bisschop, wel de boerenhoeven, die hadden rechten op het gebruik van de gronden. Het is een uitdaging om het landgoed in stand te houden en toekomstbestendig te maken. Het moet geen museum worden waar je een stolp overheen zet."

Kastjes en deurtjes

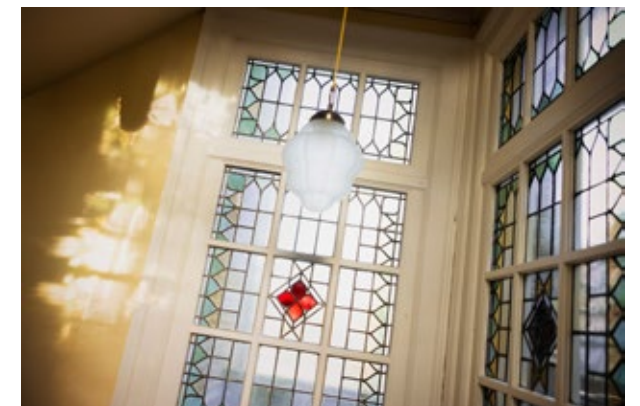
Vrolijk gekleurde schilderijen, gemaakt door kleinkinderen, kleuren wonderwel met de inrichting van het huis. Inmiddels zijn Liesbeth en Frans grootouders. "Van twee meisjes en een jongetje. Die hollen hier met plezier rond. Het jongetje van twee doet allerlei kastjes en deurtjes open, wat die andere twee ook hadden," lacht ze. "Ze zijn heel gezellig, hoor. Ze mogen het open doen, en dan ook weer dicht."

"Groot en status is leuk, maar het moet ook bewoonbaar zijn"

Beschermde dorpsgezicht

Het dorp Vilsteren ligt in zijn geheel op het landgoed. De structuur wordt bepaald door de agrarische ontstaansgeschiedenis (een esdorp) en door de eeuwenoude relatie met het landgoed. De kern van het dorp is een weide met daar omheen de kerk, de pastorie, enkele boerderijen, de molen en Huis Vilsteren. Het beleid is erop gericht te voorkomen dat het dorp een visueel eiland in het landgoed wordt. De overgang van het wat strakkere en goed onderhouden ontwerp van het park van de historische buitenplaats Huis Vilsteren naar de meer natuurlijke bossen buiten het dorp verloopt geleidelijk. Ook met nieuwbouw en verbouwingen is het landgoed zorgvuldig omgegaan. Daardoor kreeg het grootste deel van het dorp de status van beschermd dorpsgezicht. Deze status richt zich ook op het samenspel van gebouwen, groene elementen, open stukken, de relatie tussen het dorp en het omliggende gebied.

Huis Vilsteren (Groot Spieler in de volksmond)

Samen Fitter Verder

WIL MEER MENSEN IN BEWEGING KRIJGEN

Lekker bewegen en je fit en gezond voelen: niet voor iedereen is dat vanzelfsprekend. Door ziekte of andere redenen kunnen sommige mensen weinig of niet bewegen of sporten. De regiegroep van 'Samen Fitter Verder', het sport- en preventieakkoord van de gemeente Ommen, wil zoveel mogelijk mensen in beweging krijgen. Van jong tot oud. Ook mensen met een beperking of in een kwetsbare positie.

PROJECTEN

Samen Fitter Verder heeft sinds het startsein in 2020 al verschillende leuke projecten gesubsidieerd. Een greep hieruit:

- ▶ **Tiener aquasport**
Materialen voor een op te starten tiener aquagroep in sporthal Carrousel.
- ▶ **Schoolsportdag**
Groepen 7 en 8 van alle basisscholen in de gemeente Ommen. Leerlingen maken kennis met de verschillende sportverenigingen in Ommen, zij leren hoe belangrijk bewegen is.
- ▶ **Dans3daagse Studio85**
3 dagen vol dans en sport voor kinderen.
- ▶ **Frame runners**
Running frames om kinderen en jongeren met een beperking te laten sporten in hun eigen regio.
- ▶ **De gezondere sportomgeving**
JOGG, Teamfit, Tactus Verslavingszorg en de gemeente komen met een plan om de sportomgeving in de gemeente Ommen gezonder te maken. Met aandacht voor het voedingsaanbod in de kantine, maar ook voor een rookvrij sportterrein en verantwoord alcoholgebruik en terugdringen drugsgebruik.
- ▶ **Vitaliteitsoplossing The One**
Een programma om een bijdrage te leveren aan het terugdringen van obesitas en het verhogen van sportprestaties. Voedings- en leefstijladvies, sporten en metingen.
- ▶ **Gezonde schoolaanpak**
De Gezonde Schooladviseur van GGD IJsselland ondersteunt basisscholen, zodat leerlingen met plezier en zelfvertrouwen naar school gaan.

Tekst: Gea Slotman

BRAM HOVING

“Het platform geeft binding tussen de diverse verenigingen”

SPORTPLATFORM

Samen Fitter Verder heeft een sportplatform gelanceerd voor de binnen- en buitensportverenigingen. Zij hadden behoefte aan meer samenwerking, om kennis en ervaring met elkaar uit te wisselen. Bram Hoving, lid van FC Ommen en van regiegroep Samen Fitter Verder is blij met het platform. “Ik ben enthousiast, omdat het veel meer binding geeft tussen de diverse verenigingen, die nu veelal op een eiland opereren. Men kan binnen dit platform kennis met elkaar delen en van elkaar leren op diverse fronten. Daarnaast kan dit platform als lobby gebruikt worden naar de gemeente en de gemeente kan dit als adviesorgaan vanuit de sport gebruiken voor haar beleid.”

STEFAN WESTENBROEK

Stefan Westenbroek (20) uit Ommen heeft van sporten zijn beroep gemaakt. Hij heeft de opleiding Sport en Bewegen gedaan en is professioneel schaatsers. Hoe kwam hij hier eigenlijk in terecht? Stefan: "Het begon eigenlijk allemaal met schoolschaatsen. Ik vond het heel leuk om te schaatsen en het ging goed. Ik won een aantal keren. Toen ging ik in 2010 in Ommen bij De Doorlopers mee. We skeelerden in de zomer, en als je skeelert ga je automatisch ook schaatsen in de winter natuurlijk. Zo ben ik er een beetje ingerold.

Toen ik twaalf was, dus twee jaar later, ging ik naar de Stokvisdennen en brak ik een beetje door als talent. Toen begon het eigenlijk allemaal. Ik ging van de club naar de baanselectie. Van de baanselectie naar het RTC, het Regionaal Talenten Centrum in oost. Van het RTC ging ik naar Talentned, een jaartje. En nu zit ik twee jaar bij Reggeborgh. Wat ik van schaatsen zo leuk vind, is dat het zo hard gaat. Hard door de bochten. Ik hou van snelheid, ik hou van uitdaging en dat maakt het gewoon heel erg leuk om te doen. Je gaat gewoon met 60 op een bocht af. Daar krijg je een adrenalinekick van. En daarom vind ik het gewoon zo vet om te doen. Sinds twee jaar zit ik bij Reggeborgh, een profploeg. Bij de junioren heb ik met een WK wel meegedaan, verschillende EK's ook. Dat gaat heel langzaam. Als je beter en beter wordt, kom je op een gegeven moment bij de grote ploegen terecht."

Stefan kwam onderweg wel wat obstakels tegen. "In 2019 heb ik mijn onderbeen gebroken. Dat was best wel een minder jaar. Toen heb ik er ook echt wel over nagedacht of het wel de moeite waard was om door te gaan. Al met al heeft het me een half jaar gekost. Dus dat is wel echt een grote valkuil geweest.

Tekst: Gea Slotman Fotografie: Neeke-anna Wassenbergh

Het leuke van schaatsen is dat het zo hard gaat. Je gaat gewoon met zestig op een bocht af

TIP

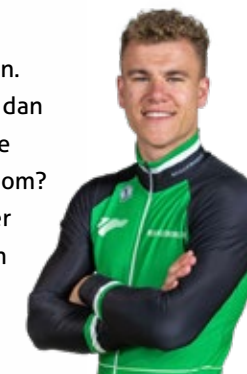
Begin gewoon rustig aan. En eet en slaap goed

Stefan: "Als ik tips mag geven voor mensen die willen gaan sporten: begin gewoon rustig aan. Begin gewoon eerst met één à twee keer in de week met wat je maar leuk vindt. Ga naar de sportschool, of ga op de fiets, ga hardlopen... Doe vooral iets wat je leuk vindt. Bouw het gewoon steeds meer op. Zorg dat je goed eet en goed slaapt. Daar word je gewoon al heel fit van. Daar hoeft je niet tien keer in de week voor te trainen, daar kun je ook drie keer in de week voor trainen. Gewoon goed eten dus, goed je groentes en fruit nemen. Goed slapen, ik hou zelf minimaal acht uur per nacht aan, en als het kan meer. Dat verschilt ook per persoon natuurlijk. Nou, en als je dat gewoon structureel doet, dan krijg je discipline en dan ga je fitter naar je werk of naar je school. Ik krijg er juist heel veel energie van als ik me fit voel."

Uiteindelijk werd ik in datzelfde jaar Nederlands kampioen op de 500 meter en mocht ik nog mee naar het WK. Dus het is uiteindelijk best wel goed afgelopen. Afgelopen jaar heb ik mijn teen gebroken, nadat ik me plaatste voor de World Cups. Dus ja. Ik moet gewoon goed oppassen dat ik geen zware blessures krijg. Zoals ik net ook al zei, ik hou van uitdagingen, ik hou van dingen doen. En ja, dan moet je oppassen met wat je doet.

Dat je niet teveel gekkigheid uithaalt, waardoor je hevige blessures kan krijgen. Dus daar ben ik heel erg mee bezig, dat ik dat niet meer krijg. Dat ik gewoon oplet en wat meer denk aan mijn sport." Als je topsporter bent, zijn er ook dingen die je moet laten, geeft Stefan aan. "Ik heb een heel leuk leven. Elke maand ben ik wel weg. Daarvoor moet je dingen laten. Bijvoorbeeld heel veel met je vrienden zijn. Daar hou ik heel erg van. Dat kan natuurlijk niet altijd. Ik moet zeggen dat ik rond mijn 17e er goed van heb genoten. Mijn vrienden accepteren het.

Ik heb een doel voor ogen en daar wil ik gewoon voor gaan. Ik geniet heel erg van mijn leven op dit moment. En als ik dan met vrienden ben, vind ik het gewoon heel leuk. Je familie zie je ook minder omdat je veel weg bent." Wat is zijn droom? "Naar het WK gaan, misschien dit jaar nog wel. Of een keer een World Cup winnen. Op de lange termijn wil ik gewoon heel graag naar de Olympische Spelen en daar wellicht een medaille pakken."

Wandelen, rennen, fietsen, crossen en springen, klauteren, fitnessen en zwemmen. Ponyrijden en judoën...

Drie keer per week staat Ina Kerkdijk uit Giethmen voor dag en dauw op om naar de sportschool te gaan. Sinds de opening van Profitgym komt ze er al. Ina: "Ik begon 15 jaar geleden met sporten, toen ik gezondheidsproblemen kreeg. Ik vond het mooi om te doen, dus ik ben blijven gaan, toen het weer beter met me ging." Ina en haar man wonen buitenaf en hebben een stal met paarden. Toen de kleinkinderen Lana (11), Tim (9) en Gabriel (8) wat groter werden, kochten ze voor hen een pony erbij. Inmiddels gaat Ina's dochter Jorien elke week met Lana en pony Romy naar manege De Bosruiters in Den Ham, waar Lana rijles krijgt. "Ik leer

daar dressuur en springen," vertelt Lana. "Op zaterdag of zondag heb ik oefenwedstrijden." Ze heeft echt een band met de pony. Zodra Lana iets zegt, spitst Romy haar oren. Als Jorien niet kan, wordt Lana door Ina naar rijles gebracht. Een paar keer per week komt Lana in Giethmen om met Romy te oefenen. "De andere kleinkinderen rijden ook wel eens, maar Lana en Romy zijn gewoon twee handen op één buik," lacht Ina. Als zij en haar man ritten met de paardenkoets gaan maken, rijden Lana en Romy wel eens mee. "Ze gaan dan voor of achter ons aan. Soms is het wel 25 kilometer." Als het even kan fietst Ina ook veel.

INA KERKDIJK

En elke dag gaat ze wandelen in de prachtige omgeving waar ze wonen, regelmatig vergezeld door haar man. Of bijvoorbeeld met dochter Jorien, want ook die wandelt veel. Tim gaat dan op zijn crossfiets mee, en kan daar zijn energie lekker op kwijt. "Tim fietst liever, als wij gaan wandelen," zegt Jorien. Hij zit op judo. Tims neef Gabriel houdt van rennen, klauteren en springen, ook zwemt hij graag.

Fotografie: Marlie Koggel

SCHAAPHERDER ANITA

“Ik leef voor mijn schapen”

Op een grijze ochtend in februari ontmoeten we de sprankelende schaapherder Anita Wichers. Al vele jaren hoedt zij de schaapskudde van tweehonderd schapen over het gebied van de Lemelerberg. Nu zijn de meeste schapen drachtig en is er weinig voedsel in de natuur, maar speciaal voor De Ommer neemt Anita de schapen mee uit de kooi. Vakkundig begeleidt Anita de kudde samen met haar honden naar de plek waar ze moeten staan. Met zicht op haar schapen spreken we Anita over haar boeiende leven als schaapherder.

Ommen staat bekend om haar prachtige natuur en wie kan ons beter vertellen over die natuur dan schaapherder Anita? Zij beleeft de natuur in de gemeente Ommen iedere dag weer opnieuw. “Mijn telefoon heb ik niet standaard bij me, want ik kijk er het liefst zo min mogelijk op. Gewapend met mijn verrekijker kijk ik naar boven en om me heen, pas dan zie je de mooiste dingen zoals unieke insectsoorten en bijzondere vogels.”

Voordat Anita schaapherder werd had ze helemaal niets met schapen. Zo’n 25 jaar geleden werkte ze in de horeca op een golfclub. “Helaas was daar in de winter weinig werk, dus zocht ik om die tijd te overbruggen een andere tijdelijke baan. Ik liep altijd al heel veel in de natuur met mijn honden en het viel me op dat er veel zwerfafval

in het bos lag. Aan de boswachter vroeg ik toen of ik dat mocht gaan opruimen. Dat mocht, maar ook gaf hij aan dat ze in februari hulp nodig hadden bij het lammeren. Dat ben ik toen vrijwillig gaan doen.”

Anita had erg veel plezier in het helpen van de toenmalige schaapherder Teun Heuver. Toen ze van Landschap Overijssel de vraag kreeg of ze een kudde wilde hoeden in het Wierdense Veld besloot ze ervoor te gaan. Teun Heuver ging in 2012 met pensioen en Anita werd zijn opvolger als schaapherder op de Lemelerberg.

Levende maaimachine

Inmiddels gaat Anita al jaren met heel veel plezier met de kudde de hei op. In de maanden mei tot en met december leven de schapen van de berg. Ze grazen dan elke dag acht uur lang. Zeven dagen per week staat de kudde dan in de heide. Voor de schapen is voeding de noodzaak, voor de berg is het een natuurlijke maaibeurt. "De kudde wordt door Landschap Overijssel met deze functie ingezet, het is echt een levende maaimachine. Ze eten alle grasjes en boompjes tussen de heide weg en zo blijft de heide in goede conditie."

Anita werkt samen met zeven vrijwilligers. Vijf hiervan gaan er ook met de kudde de hei op. Zelf gaat er geen dag voorbij dat ze niet werkt. "We pakken het hele gebied plek voor plek aan. Stukje voor stukje gaat de kudde over de berg zodat elke plek 'gemaaid' wordt door een schaap." De schapen gaan dan aan het einde van de dag niet terug naar de schaapskooi, maar verblijven in een flexibele omheining. Zo kan de dag erna direct gestart worden met het begrazen van het volgende stukje land.

Ze kennen me

Als herder maakt Anita veel bijzondere dingen mee. "De lammergier die hier een poosje terug verbleef? Die heb ik als eerste gezien! Soms sta ik met open mond te kijken naar wat er zich afspeelt in de natuur. Op een dag zag ik eens een jonge ree roepen om zijn moeder. Er stond duidelijk iets te gebeuren. Ineens springt er een grote vos uit het maisveld! Duidelijk op jacht naar een prooi. Die vos heb ik wel even flink laten schrikken zodat hij uiteindelijk wegluchtte", grijnst Anita.

Toen Anita wegens een coronabesmetting tien dagen lang niet bij de kudde was, overkwam haar bij terugkomst op de heide iets bijzonders. "Nog nooit was ik zo lang niet bij de schapen geweest. Ik werk iedere dag en ga nooit op vakantie. Toen ik met mijn landrover aan kwam rijden en de vrijwillige schaapherder begroette, was het alsof de schapen me allemaal begroetten. Ze maken nooit veel geluid, maar er klonk een luid gebèèèh toen ze mijn stem hoorden. Ze hadden me gemist!"

Kippenvel

Dat de schaapskudde een bijzonder hechte club is, bleek toen er op een dag plotseling een schaap overleed aan een hartstilstand. Anita: "Ik kon niks meer doen, het schaap spartelde nog wat, maar was al snel weg. We waren midden op de berg en ik kon er niet met de auto komen om het overleden schaap op te halen. Ik heb het daarom een beetje aan de zijkant gelegd, zodat we later terug konden komen om het dier te ruimen. De kudde moest weer verder. Voordat ze vertrokken gingen alle schapen in een kring om het dode schaap staan. Ze liepen er een rondje omheen en liepen daarna weg. Het was alsof ze het dier een laatste groet brachten. Kippenvel kreeg ik ervan!"

Als het mooi weer is, zie je veel fietsers en wandelaars op de Lemelerberg. Anita krijgt dan heel veel aanspraak. "Ik vind het erg leuk als mensen geïnteresseerd zijn in mijn werk. Mensen die langsfietsen zeggen dan wel eens dat ik de mooiste baan ter wereld heb. En ik ben het met ze eens, maar zij zien echter niet dat ik acht uur lang op een plek moet blijven staan en dat ik er ook sta als het keihard regent of in de hitte op een warme dag. Hoe geweldig ik dit werk ook vind, een schaapherder moet hard werken en dit werk is echt niet voor iedereen weggelegd."

Ondeugende schapen

Anita vertelt lachend dat ze altijd extra goed moet opletten als ze aan de praat raakt met geïnteresseerde wandelaars of fietsers. "De kudde is zo slim! De schapen zien dat ik even afgeleid ben en dan wil het nog wel eens voorkomen dat ze al een stuk verder lopen. Zo ben ik ze af en toe wel eens kwijt. Door hun sporen te volgen, denk aan hoefjes in het zand of verse keutels, vind ik ze altijd weer snel. Voordeel is dat ze bijna altijd bij elkaar blijven. In de kudde zitten zes zwarte schapen en als ik die alle zes zie, weet ik dat waarschijnlijk de hele kudde bij elkaar is."

De kudde van dichtbij zien?

De schaapskooi is niet openbaar voor publiek, maar wel organiseert Landschap Overijssel elk jaar Lammetjesdagen en open kindermiddagen. "Het is mooi om te kunnen laten zien hoe fantastisch het werk is met de schapen"

Als het aan Anita ligt doet ze dit werk nog minstens tien jaar. "Het is hard werken, iedere dag met een grote rugtas en 2 liter water voor de honden het natuurgebied in wandelen. Zo blijf ik in ieder geval wel fit! Hoe zwaar het soms ook is, de schapen zijn echt mijn leven. Als ik niet voor de kudde kan zorgen, zou ik echt niet weten wat ik zou moeten doen."

Terwijl wij praten maakt onze fotografe Marlie foto's van de schapen. Als één schaap steeds bij Marlie komt voor een aai over haar kop, vertelt Anita dat dit Oale Moeke is. "Het oudste vrouwtje en een echte knuffelkont!"

De kinderen in mijn lessen zie ik echt happy worden als ze aan de slag gaan.

De Bonte Juf geeft creatieve lessen aan kinderen

Hetty Heerink uit Ommen is De Bonte Juf. Ze geeft creatieve lessen aan kinderen die op de basisschool zitten. Volgens Hetty is het leren creatief denken de basis voor succes in je leven. "Wie creatief sterk is, kan goed probleemoplossend denken en daarmee kom je ver." Ook zorgt het creatief bezig zijn met je handen voor ontspanning. "De kinderen in mijn lessen zie ik echt happy worden als ze aan de slag gaan. Soms komen ze gespannen en onzeker binnen, maar tijdens de les ontspannen ze al snel."

Zodra je het atelier van De Bonte Juf binnenstapt, snap je waar de naam vandaan komt. Geweldige kunstwerken staan tentoongesteld op de planken in de knusse ruimte. Van schilderijen tot maskers van papier-maché en van kleurrijke beelden van klei tot gedetailleerde gutswerken. Op de tafel liggen de materialen en eerder gemaakte schetswerken al klaar voor de kinderen die later die dag komen.

Doen waar je hart naar uitgaat

Hetty vertelt waarom en hoe ze is gestart als De Bonte Juf: "Vroeger was ik altijd al creatief. Ik hield van tekenen en waterverven en maakte bijvoorbeeld boekjes voor nichtjes en neefjes die geboren werden. Ik hield ook erg van werken met kinderen en dus ben ik het onderwijs in gegaan." In de klas leefde Hetty zich altijd helemaal uit rondom de verschillende thema's. Vooral bij de kleuters bedacht ze veel creatieve lessen met knutselen, muziek, dans en drama.

In de klas, samen met de kinderen, genoot Hetty het meest. Alle vergaderingen, studiedagen, overdrachten en andere 'moetjes' in het onderwijs maakten het onderwijs door de jaren heen echter zwaar. Ze besloot meer te focussen op de dingen waar ze energie van krijgt, doen waar haar hart naar uitgaat. Hetty volgde verschillende opleidingen zoals creatief rouwen met kinderen, kindertalentenfluisteraar en ze leerde kindertekeningen lezen. Zo ontdekte ze dat ze er enorm veel plezier in had om creatief met kinderen bezig te zijn. Al snel werd De Bonte Juf geboren.

Lessen over kunstenaars

De Bonte Juf geeft creatieve lessen aan kinderen waarbij plezier voorop staat. De lessen worden gegeven in een kleine groep van maximaal zes kinderen uit groep drie tot en met acht. Hetty: "In elk blok van zes lessen staat een kunstenaar centraal. Ik geef dan in de eerste les uitleg over de kunstenaar en daarna gaan we aan de slag met een opdracht. We werken met verschillende technieken. Denk aan tekenen, schilderen, boetseren, gutsen en werken met gips en papier-maché. Zo ontdekken de kinderen wat ze leuk vinden."

Tekst: Paula Weikamp Fotografie: Marlie Koggel

"Soms vragen mensen wel eens of de leeftijdsverschillen in de groep niet te groot zijn, maar het is juist heel mooi om te zien hoe ze met elkaar omgaan. Iedereen werkt op zijn of haar eigen niveau en ze leren echt van elkaar. Ik geniet zo van de gesprekken die ze onderling voeren. Kinderen komen soms verlegen en onzeker binnen, maar ik zie ze dan letterlijk ontspannen en opbloeien tijdens de les."

Creativiteit is de basis van succes

Dat is ook wat Hetty van ouders terugkrijgt. Kinderen die thuis aan de slag gaan en uit eigen initiatief een kunstwerk willen maken. In veel gevallen zitten kinderen beter in hun vel, hebben meer zelfvertrouwen. "Dat is natuurlijk heel erg mooi. Kinderen moeten al zoveel tegenwoordig en om te ontspannen kun je thuis achter een scherm hangen, maar creatief bezig zijn met je handen werkt zoveel beter. Omdat je uit je hoofd komt en meer vanuit je gevoel werkt, vanuit je hart. Dat creëren geeft een kind een geweldige oppepper."

Hetty zegt dat het creatief leren denken een goede basis is voor alles wat kinderen moeten leren. "Alles begint eigenlijk met creativiteit. Als jij goed probleemoplossend kan denken zal dat je heel ver brengen in het leven. In de lessen help ik de kinderen daarbij. Ze krijgen bijvoorbeeld in eerste instantie geen gum. Als ze iets wat ze gemaakt hebben niet zo goed gelukt vinden, kijken we samen hoe we dat kunnen oplossen. Lukt het op een andere manier wel? Het belangrijkste in dit proces is ook dat de kinderen leren dat fouten maken mag."

De Bonte Juf is van plan nog jaren door te gaan met het geven van de creatieve lessen. Inmiddels geeft ze geen les meer op school, en ontvangt ze op drie middagen in de week kinderen in haar atelier. Ze geniet er volop van. "Ook voor mijzelf is het heel leerzaam, want ik ken ook nog niet alles van alle kunstenaars. Door onderzoek naar de kunstenaars te doen, leer ik zelf ook elke week nog bij."

Creatief denken: kinderen leren dat fouten maken mag.

Muziek geeft energie en maakt gelukkig

Nelly Armenian is eigenaresse van muziekschool Pianoforte. Vijftien jaar geleden startte ze met één leerling, maar nu heeft ze negen locaties, honderden leerlingen en een groot team professionele docenten. Op de muziekschool in Ommen mogen we Nelly vragen naar haar passie voor muziek. "Ik krijg heel veel energie van muziek, het kan je echt gelukkig maken. Als je even niet zo lekker in je vel zit is muziek een uitlaatklep."

Vanaf haar vijfde jaar speelt Nelly al piano. "Mijn moeder is pianiste, dus ik ben echt met de piano opgegroeid. Zij heeft mij eerst lesgegeven en op latere leeftijd besloot ik muziek te gaan studeren." Ze studeerde af als concertpianiste aan het conservatorium in Enschede. "Ik heb veel optredens gedaan, ook met orkesten en in het buitenland. Dat vond ik altijd heel leuk om te doen. Muziek is zo veelzijdig, je krijgt er erg veel energie van. Muziek kan je gelukkig maken en aan de andere kant kan het ook een hele mooie uitlaatklep zijn voor als je even niet zo lekker in je vel zit."

Elke muzikles is maatwerk

Al tijdens haar studie aan het conservatorium ging Nelly werken in landelijke muziekscholen. De werkzaamheden daar inspireerden haar om zelf les te geven. Ze wilde haar eigen draai aan de lessen gaan geven. "Ik vond het contact met kinderen en volwassenen heel erg leuk. Elke les is zo divers, want iedereen is anders en dus leert iedereen ook op een eigen manier."

Zo'n vijftien jaar geleden is Nelly begonnen met het lesgeven aan één leerling. "Dit deed ik bij mij thuis en dat beviel heel erg goed. Ik kon helemaal op mijn eigen manier lesgeven." Al snel kreeg Nelly meerdere leerlingen en ook kreeg ze steeds vaker de vraag of ze ook les kon geven in andere instrumenten. "Dit bracht mij op het idee om collega's te gaan zoeken. Ik zocht contact met medestudenten, maar ook met afgestudeerden. Eis was dat ze allemaal aan het conservatorium hebben gestudeerd."

Welk instrument past bij je?

Vijftien jaar later heeft Nelly haar muziekschool gevuld een groot team professionele docenten. Er zijn inmiddels negen locaties en honderden leerlingen. Die leerlingen zijn zowel jong als oud en zowel man als vrouw. Muziek is voor iedereen, dat is het motto van Nelly. Al vanaf zes jaar kan je starten. Soms ook al vanaf vijf, maar dan moet het kind wel aanleg hebben. "Groot voordeel is dat je bij ons niet hoeft te starten met de blokfluit. Dat wordt nog veel gedacht, maar hier mag je in een aantal

Pianoforte eigenaresse Nelly Armenian wil muzikles voor iedereen

proeflessen echt ontdekken welk instrument bij je past." Na corona nam het aantal aanmeldingen van volwassenen ineens toe. "Net alsof mensen dachten: 'Ik wil dit altijd al, maar nu ga ik het echt doen!' Als ze dan belden waren ze onzeker. Bang dat ze geen talent hebben of nog te weinig kunnen. Meestal viel er dan tijdens die eerste les zoveel van ze af. We maken echt samen met onze leerlingen lessen op maat. Welke verwachtingen hebben ze? Welke stijlen willen ze graag leren? Wel beginnen we altijd met de basis. Na een half jaar kun je noten lezen. Dat is de sleutel om muziek echt te gaan ontdekken. Wie noten kan lezen, kan alles leren spelen."

"Hier mag je in een aantal proeflessen echt ontdekken welk instrument bij je past."

Muziek op school

Naast het aanbieden van de muzieklessen op de muziekschool, maakt Nelly zich hard voor het normaliseren van muzieklessen. "Vaak zie je nog dat muzikles wordt gezien als iets elitairs, alleen voor rijke mensen. Natuurlijk kosten de lessen geld, maar het is allang niet meer zo dat alleen deftige mensen piano spelen. Muziek is voor iedereen en de allerjongsten moeten al in aanraking komen met muzikles."

Op eigen initiatief is ze scholen in de regio af gegaan. Ze gaf soms gratis muzieklessen om scholen te doen inzien hoe goed muziek voor het kind is. Ook op peuterspeelzalen en kinderopvanglocaties moet muzikles gewoon goed worden volgens Nelly. "Muziek is een enorme uitlaatklep voor kinderen. Soms worstelen ze met emoties, zijn ze onzeker of eenzaam. Muziek helpt dan echt om tot jezelf te komen, even te ontladen."

Nelly vertelt dat in verschillende onderzoeken wordt aangetoond dat muziek maken je slimmer maakt. "Wie een instrument kan bespelen krijgt veel meer inzicht, je leert vlotter denken, het is goed voor discipline en het heeft enorm veel invloed op je creatieve brein. Het is bewezen dat kinderen die een instrument kunnen bespelen beter worden in taal en rekenen. Op de scholen zie ik zoveel jong talent en dat terwijl maar twee procent van alle kinderen uiteindelijk muziek gaat maken. Dat is echt te weinig en zo zonde!"

Met plezier muziek maken

Dat haar leerlingen plezier hebben tijdens de lessen vindt Nelly heel belangrijk. "De les moet geen 'moetje' zijn. Wij doen ons best om de lessen zo interessant mogelijk te maken. Je hoeft echt niet alleen te spelen wat wij aandragen. Je hebt zelf zeker invloed." Ook organiseert Nelly regelmatig concerten voor de leerlingen. "Voor jong en oud is dat vaak ontzettend spannend, maar na de optredens zijn de leerlingen zo trots op wat ze al kunnen. Op deze manier doen ze podiumervaring op en ervaren ze muziek echt in al haar facetten."

"Als je even niet zo lekker in je vel zit is muziek een uitlaatklep."

KAMP ERIKA

MIJN VADER ZAT IN HET
VERZET EN MOGELIJK HEEFT
IEMAND HEM VERRADEN

Herinneringen van Lynn Bosveld – van Delden en Ton van Delden
over het gezin in oorlogstijd op pagina 34

Al sinds mensenheugenis voeren volkeren oorlog met elkaar. Tot op de dag van vandaag worden we in geschiedenisboeken en op televisie geconfronteerd met beelden. In de bossen van Ommen stond Kamp Erika. Deze plek heeft een rijke geschiedenis. In 1924 kwamen tienduizenden mensen naar Ommen voor de Sterkampen van de theosofische beweging met Krishnamurti als nieuwe wereldleider. In de Tweede Wereldoorlog is deze plek verbouwd tot strafkamp. Folkert van Delden heeft een half jaar gevangen gezeten in kamp Erika. Lynn Bosveld – van Delden en Ton van Delden delen hun herinneringen.

Het monument 'Kamp Erika' herinnert de inwoners van Ommen aan dit strafkamp waar tussen 1942 en 1945 talloze Nederlanders zijn mishandeld en vermoord. Het strafkamp is ontstaan naar een idee van Hirschfeld, de Nederlandse secretaris-generaal van Handel, Nijverheid en Voedselverdeling. Met de oprichting van een strafkamp wilde Hirschfeld een einde maken aan de sabotage van de voedselverdeling, waarmee verzetsmensen de bezetter wilden dwarsbomen. In juni 1941 bouwde de Duitse paardenslager Werner Schwier het voormalig 'Sterkamp van de Nederlandse Theosofische Vereniging' om tot een strafkamp. In het kamp stonden voornamelijk Nederlandse bewakers aan het hoofd.

Kamp Erika werd bewaakt door 250 speciaal geselecteerde opzichters. Gevangenen werden mishandeld en vermoord. De techniek van kwellen was in dit kamp zo geperfectioneerd dat naar verluidt zelfs experts uit Dachau en Auschwitz kennis kwamen maken met de wijze waarop gevangenen in Kamp Erika werden mishandeld.

In 1943 werd Erika een opvoedingskamp voor landlopers en bedelaars en voor mensen die zich aan de arbeidsplicht in Duitsland hadden onttrokken. In 1944 werd Erika weer een strafkamp. Het RIOD (Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie) schat dat zeker meer dan 10% van de gevangenen van Ommen zijn omgekomen (in Ommen of in een van de Duitse werkkampen). Bij de gevangenen waren geen zware misdadigers, maar zwarthandelaren en studenten die weigerden de loyaliteitsverklaring te ondertekenen of in Duitsland te gaan werken.

Na de oorlog werd het kamp 'Erica' genoemd en deed het dienst als bewaringskamp voor gearresteerde Nederlanders. Op 31 december 1946 werd Kamp Erica gesloten.

Bronnen: Nationaal Comité 4 en 5 mei, gemeente Ommen, oorlogsmusea.nl

Lynn Bosveld – van Delden (1939) heeft herinneringen aan de tijd dat haar vader Folkert van Delden (1912 – 2002) gevangen zat in kamp Erika. Ze was vijf jaar oud toen hij op brute wijze door bewakers van het kamp werd opgehaald. Samen met haar jongste broer Ton van Delden (1955) vertelt zij over vader en moeder in oorlogstijd.

ALIE DE RUITER EN
FOLKERT VAN DELDEN

Ton: "Alie de Ruiter en Folkert van Delden trouwden in 1938. Zij ontmoetten elkaar in de winter op het ijs in Bergentheim waar ze ook de eerste jaren van hun huwelijk woonden. Niet lang na hun huwelijk brak de oorlog uit. Een pittige tijd voor het jonge echtpaar met kleine kinderen. Folkert was onderwijzer op de christelijke lagere school in Bergentheim en Alie was huisvrouw. Zij kregen samen vijf kinderen waarvan drie kinderen, Lynn, Frieda (1942) en Koos (1943 – 2019) in de oorlog in Bergentheim zijn geboren. Jan (1947) en ik zijn geboren in Den Haag waar wij als gezin na de oorlog woonden vanwege de nieuwe baan van vader."

Lynn: "Van het moment dat mijn vader uit huis werd gehaald herinner ik mij een paar minuten. Het was vroeg in de ochtend. Mijn moeder en ik waren beneden in de huiskamer, terwijl mijn vader boven in de slaapkamer zich aan het klaarmaken was voor de dag. Hij stond zich te scheren bij de wasbak. Daarna herinner ik me dat de bewakers bij hem boven waren en ze hard en ruw praatten. Ik vroeg aan mijn moeder wat ze deden en wilden, maar mijn moeder beval mij om stil te zijn. Ze probeerde te luisteren. Veel gestommel en lawaai. Ze hebben mijn vader van de trap gegooid en naar buiten gesleurd. Ik zie mijn moeder nog huilend in de woonkamer zitten. En dan houdt de herinnering op. Mijn moeder moest het een half jaar lang alleen rooien met twee kleine kinderen en een baby."

Ton: "Onze vader zat in het verzet en mogelijk heeft iemand hem verraden. Mijn vader en moeder hadden een idee wie hem had verraden, maar hebben dit nooit achterhaald. In het boek Nederland Gedenk, een boek uit 1946 met getuigenissen van oud-gevangenen uit kamp Erika, schreef mijn vader twee hoofdstukken over deze periode: *Ja, die eerste week, die was moeilijk. Ontruikt aan je vrijheid, je gezin en familie, opgesloten achter de palen en het prikkeldraad, met de „opwekkende“ woorden en daden van*

Jaap de Jong c.s. Geen handdoek, zeep, scheergerei, postpapier en.... tabak. Alles vreemd en onwennig: je bed, de morgengroet van de oppassers „Er uit of anders gooi ik je klomp op je kop – de maaltijden met soms honger en de hoop, van een ander wat meer te krijgen. Ik ben na de oorlog geboren en heb maar weinig met mijn vader over de oorlog gepraat. We keken naar de toekomst. Deze hoofdstukken zijn voor mij zeer waardevol."

boekstichting.nl

Het boek Nederland Gedenk werd gepubliceerd in 1946. Het boek is samengesteld uit verschillende verhalen van 40 oud-gevangenen van kamp Erika. Twee hoofdstukken zijn opgetekend door F.E. van Delden, de vader van Ton en Lynn. Nederland Gedenk is gepubliceerd onder de redactie van Dr. Loe de Jong.

Lynn: "Vader zat van 22 oktober 1944 tot 2 april 1945 in kamp Erika. Ik weet nog dat vanaf de eerste avond dat mijn vader weg was, ik een gebedje moest doen. We baden elke avond dat papa weer terug zou komen. Toen ik op een avond huilde, zei mijn moeder tegen me dat ik moest ophouden met huilen. Baby Koos huilde, vader zat in het kamp. Ze zei: "als jij niet stopt met huilen, dan ga ik ook huilen." Ze was kalm en lief en leek doorgaans alles onder controle te hebben. We hadden genoeg te eten, maar aan alle andere gewone dingen (zoals zeep) was er een tekort. Wat ik me nog herinner is dat we naar een boer gingen om melk en eieren te halen. Eén keer heeft mijn moeder mij meegenomen om vader te zien. Hij stond achter het gaas. Hij zei dat het best ging, maar ik herinner mij hem als erg vermagerd en onverzorgd."

"Later heb ik gehoord dat mijn vader werd bewonderd voor de manier waarop hij verzet pleegde, zijn gedrag in het kamp en zijn ontsnapping. De eerste dagen in het kamp is hij erg gemarteld, omdat de kampleiding informatie wilde over andere verzetsmensen. Ze dachten dat hij diep in het verzet zat, maar dat was niet zo. De beruchte beul Bikker heeft hem bont en blauw geslagen. Mijn vader heeft enige tijd gezwegen, zoals de code was als je werd opgepakt. Je gaf geen namen, zodat de rest van de groep kon onderduiken. De berichtgeving ging in die tijd ook al snel. Mijn moeder wist kort voor de bevrijding niet of mijn vader nog leefde. In diezelfde periode werden in Assen drie familieleden van mijn moeder gefusilleerd."

IK BEN VRIJ!!

Ton: "Kort voor de bevrijding van Ommen is vader ontsnapt. Niet zonder reden. Met de naderende bevrijding was hij bang dat alle gevangenen zouden worden doodgeschoten." Hij schrijft het volgende over zijn ontsnapping: *Weg, hier weg! Ik ga kruipen, vind een droge sloot, daar een eind door. 't Bos wordt dichter, dode takken kraken. Weer uit de sloot. Maar nu ben ik helemaal de koers kwijt en de poolster zit achter de wolken, die kan ik vinden. „Erika“ is erg groot en vooral in 't donker kun je er gemakkelijk verdwalen. [...] Ik stuit op een omgevallen boom: bomshade! Dus ben ik vlak bij de spoorlijn. Daar zie ik palen! De omheining is bereikt. Een zucht van verlichting ontsnapt me. [...] 't Is nu elf uur: ieder moet binnen zijn. O wee, als ik gepakt word, zonder persoonsbewijs en in mijn gevangenispakje. Daar loopt het fietspad naar Junne: ik kan de hoofdweg verlaten. Ik ben vrij!! Ik ben ontsnapt!!*

Ik kan wel dansen van pret. Mijn groene broek trek ik uit en gooi die in 't bos, mijn groene overjas houd ik nog aan, want de nacht is koud.

Ton: "We zouden nu zeggen dat mijn vader PTSS had. Hij is 90 jaar geworden en heeft tot het laatste moment nachtmerries gehad over zijn belevenissen in het kamp. De mishandeling en de voortdurende doodsb bedreigingen hebben een grote impact op hem gehad. Hij was een rechtlijnige man met een groot gevoel voor rechtvaardigheid. Alles wat er gebeurde tijdens de oorlog en vooral in het kamp voelde onrechtvaardig. Hij was meerdere keren overspannen en is op latere leeftijd nog behandeld door een psychiater."

KLEDING UIT
HET KAMP

Boerderij van de toekomst

In Ommen zitten van oudsher veel agrariërs. De toekomst van vele boeren is onzeker. Er ontstaan allerlei initiatieven om op andere manieren inkomen te genereren om het bedrijf te behouden voor de toekomst. ANNEMIEK EN GERLOF TIMMERMAN hebben bewust gekozen voor biologisch boeren en Roke's erf met haar activiteiten is al jaren een begrip in de omgeving.

“We gaan door zolang het kan. Want wie heeft er nu zo'n mooi beroep als wij?”

Gerlof en Annemiek Timmerman wonen op de biologische boerderij de Haarmeyer in Witharen. Zij runnen samen het duurzame melkveebedrijf met 60 melkkoeien. Naast melkkoeien hebben zij een zelfbedieningswinkeltje, een melktap en verkopen zij biologisch rundvlees op afspraak. Alles wat Annemiek en Gerlof verkopen komt van eigen bodem. De Haarmeyer behoort al ruim 85 jaar toe aan de familie Timmerman.

“Mijn opa is in 1938 begonnen op deze boerderij. Het was toen nog heel kleinschalig. De grond om onze boerderij is nog met hand ontgonnen van woeste gronden en heide naar grasland. In de tijd van mijn opa was het een gangbaar gemengd bedrijf met varkens, kippen, koeien en bijen. Mijn ouders gingen met de tijd mee en kozen voor een melkveebedrijf,” benoemt Gerlof.

Stap naar biologisch

“De invoering van de fosfaatregelgeving heeft de stap naar biologisch versneld. Mijn vader was al bewust bezig met het minimale gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Hierdoor was de stap naar een biologische boerderij vrij klein. We meldden ons bij de Skal, een onafhankelijke organisatie voor het toezicht op biologische productie, om om te schakelen. We stopten met kunstmest en bestrijdingsmiddelen en gaven de koeien meer ruimte. Gerlof licht toe: “Wij werken samen met de natuur. Onze koeien weiden meer dan 200 dagen, 8 uur per dag in een kruidenrijk grasland. In de zomer zelfs dag en nacht. In de winter liggen onze koeien voor een optimaal comfort in het stro van onze ruime potstal. De mest van de potstal is een goede voeding en zorgt voor een gezonde bodem. Verder laten we de hoorns van onze koeien groeien. Niet alleen omdat we het mooi en natuurlijk vinden. De hoorns van de koe hebben meerdere belangrijke functies. De koeien lijken beter in hun vel te zitten. Indien nodig maken we gebruik van homeopathische of natuurlijke geneesmiddelen. Wij vinden het een mooie keuze om zo natuurlijk om te gaan met de bodem en onze dieren en genieten hiervan.”

Delen met de buitenwereld

Gerlof en Annemiek trekken de biologische gedachtegang door in hun levensstijl. “We laten ons bedrijf graag zien en vertellen er met veel plezier over aan iedereen die geïnteresseerd is in onze manier van werken. We organiseren kleine evenementen, zoals een rondleiding of werkdag, om mensen te vertellen over onze biologische keuzes en delen foto's via social media. Daarnaast bieden we jonge ondernemers de mogelijkheid om hier aan de slag te gaan. Wij willen op deze manier optimaal gebruikmaken van de ruimte die we hebben,” benoemt Annemiek, “Zo gaan we beetje terug naar het gemengde bedrijf van vroeger, met meer biodiversiteit. Verschillende ondernemers op een erf kunnen elkaar mooi aanvullen.”

Erf-Goed: alles gemaakt op eigen erf

De biologische boer en boerin zitten nooit stil. “Al ruim 20 jaar verkopen we ons eigen rundvlees dat mensen uit heel Overijssel (en daar buiten) bij ons bestellen en ophalen. Sinds 2 jaar komt een mobiele kaasmakerij bij ons op het erf. Terwijl Gerlof aan het melken is, verwerkt de kaasmaker de verse rauwe melk rechtstreeks tot kaas. De productie is niet op vaste momenten. Dat vinden wijzelf, maar ook onze klanten prima. Ook dat verloopt natuurlijk,” vertelt Annemiek.

In het begin was er alleen een koelkast met kaas. Dat kan beter, vond Annemiek. Ze toverden hun fietsenschuur om tot een klein zelfbedieningswinkeltje. Ze ging op zoek naar een melktap en vond een tweedehands exemplaar. “De melktap slaat enorm aan. We merken dat steeds meer mensen bewust kiezen voor puur en onbewerkt voedsel rechtstreeks van de boer. Het drinken van rauwe melk is daar een voorbeeld van. Ze komen van heinde en verre naar Witharen, om zelf melk te tappen. Mensen uit de buurt, maar ook mensen die hier op vakantie zijn of bewust een stuk omrijden voor de melktap. Verder verkopen we ook droge worst en verschillende soorten jam, alles gemaakt op eigen erf.”

Verbinding en bewustwording

“We hopen dat er ruimte blijft voor boeren en dat elke boer de vrijheid houdt zijn of haar eigen bedrijf met passie te kunnen blijven runnen. Boeren zorgen niet alleen voor voedsel, ze zorgen er ook voor dat je kunt genieten van een mooi en divers landschap. De ruimte die we hier met elkaar rondom Ommen hebben is uniek. Het zijn vooral de vakantie-gangers die ons, soms met tranen toe geroerd, vertellen hoe bijzonder het Vechtdal is,” vertelt Annemiek, “Hoe onze boerderij er over 10 jaar uitziet, weten we niet. We houden een positieve focus op ons erf en kijken waar voor ons kansen liggen en hoe we kunnen meebewegen met de veranderingen in de landbouw. We gaan door zolang het kan. Want wie heeft er nu zo'n mooi beroep als wij?”

Roke's Erf

Open van eind mei t/m eind oktober
van woensdag t/m zaterdag 11.00 - 17.30 uur

rokeserf.nl

“We genieten zoveel van het boerenleven dat we andere mensen graag mee laten genieten.”

Kinderen zijn de koning te rijk op Roke's Erf in Arrien. Op de boerderij van Jan, Ina en Gertin Roke hebben de kinderen de vrijheid om te doen wat ze willen. De koeien en kalfjes voeren, scheuren op de skelters of spelen in het stro. Het kan allemaal. 'Wij genieten zoveel van het boerenleven dat we andere mensen graag mee laten genieten. We hebben genoeg ruimte. In de loop van de jaren hebben we de activiteiten steeds meer uitgebreid,' vertelt Ina Roke.

Van Klompenpad naar Stip de Koe

“21 jaar geleden ontstond het idee om toeristen van de campings in Ommen te laten kennismaken met het boerenleven. Natuurlijk namen wij deel aan deze pilot. Met de oude klompjes van de kinderen maakte ik het Klompenpad zodat gezinnen zichzelf konden rondleiden over de boerderij. Bij elk klompje was iets te doen voor kinderen, zoals chocolademelk maken en kalfjes aaien. Inmiddels woont Stip de Koe op de boerderij en beleven kinderen allerlei avonturen met haar. Aan het einde van de rit ontvangen kinderen een medaille als aandenken.”

Eindeloze mogelijkheden

Het bleef niet bij het Klompenpad. Al snel breidde Roke's Erf de activiteiten uit. “We maakten van het maïsveld een maïsdoolhof. Bezoekers kunnen dwalen door het maïs en de kronkelige paden leiden je de weg. Het maïsdoolhof heeft ieder jaar een ander thema. Naast het vieren van kinderfeestjes is het voor groepen en families een heel geschikte plek om te komen, omdat er veel mogelijkheden zijn,” benoemt Ina, “Naast het doolhof hebben we het spel boerenbos-golf en bieden we creatievelingen de workshop 'vrolijke koe schilderen' aan.”

Ook leuk voor volwassenen

Een leuke plek voor kinderen, maar ook zeker voor volwassenen. Op het erf, naast eeuwenoude bomen en tegen het boerenbos gelegen heeft de familie een uniek rustpunt gemaakt. Voor fietsers en wandelaars of bezoekers die tijdens een van de activiteiten op adem willen komen met een kopje koffie, een glas limonade en of een plakje boerencake,” zegt Ina, “Of een boerenijsje eten van biologisch melkveeboerderij en ijsboerderij 'De Meulenhorst'. We werken met plezier samen met andere boerderijen in de omgeving. Zo bieden we ook het arrangement 'doe -de pannenkoek' aan. Dit is een samenwerking met Aardbeienboerderij & Theeschenkerij RozemArrie.”

Passie voor koeien

“Toch staat op onze boerderij de melkveehouderij op nummer 1,” sluit Ina haar verhaal af, “We zijn een gewone boerderij. Inmiddels is onze zoon Gertin, de vierde generatie op het erf, de boer hier. Ik organiseer de activiteiten, maar samen met Jan en Gertin. Zij houden bijvoorbeeld rekening met de bezoekers als het gaat om het mesten en gebruik van de trekker. De toekomst? De toekomst is in het ongewis door alles wat er landelijk speelt, maar Gertin is een echte man van koeien. Zijn plezier ligt bij mooie koeien en het melken en verzorgen van de koeien. Net als bij de vorige generaties is het boer zijn, zijn grote passie.”

Colofon

Copyright © 2023 Gemeente Ommen

Auteurs: Gemeente Ommen, Paula Weitkamp, Anne-Maaike Cords en Gea Slotman

Fotografie: Marlie Koggel

Druk: Jouv Printshop

Ontwerp en eindredactie: Mooi Creatie

Verspreiding: De Ommer wordt verspreid in de gemeente Ommen en de buurtschappen.

Bedrijven die (meer) exemplaren wensen te ontvangen, kunnen contact opnemen met communicatieommen@ommen.nl

O   **Ommen**
M   **hart van**
M   **het Vechtdal**
E
N

Voor meer informatie over 'Ommen hart van het Vechtdal' op www.hartvanhetvechtdal.nl